



קבלת החלטות נתמכת

'קבלת החלטות נתמכת' - פיילוט חדשני בארץ ובעולם, המהווה חלופה לאפוטרופסות, ומאפשר לאנשים עם מוגבלויות ואזרחים וותיקים אשר מפאת מצבם הבריאותי אינם יכולים לדאוג לענייניהם, לחיות באופן עצמאי בקהילה ולנהל את חייהם בעצמם ולפי רצונם, באמצעות 'תומך בקבלת החלטות', המסייע להם בתהליך קבלת ההחלטות ויישומם.

שותפים לפיילוט: האפוטרופוס הכללי במשרד המשפטים, ישראל מעבר למגבלות - ג'וינט ישראל, עמותות מוזאיקה ועמותת מרווה - משפט רווחה והעצמה.

בישראל חיים היום כ-60,000 איש שמונה להם אפוטרופוס. חלקם אזרחים ותיקים אשר מפאת מצבם הבריאותי מתקשים לדאוג לענייניהם וחלקם אנשים עם מוגבלות נפשית, שכלית או התפתחותית המשפיעה על יכולתם לקבל החלטות. חלק ניכר מהם מסוגלים לחיות באופן עצמאי אם יקבלו תמיכה בנושאים מסוימים ואין צורך למנות עבורם אפוטרופוס, שהנו אמצעי הגנה המצמצם את חירות האדם ופוגע בזכותו לאוטונומיה, ביכולתו לקדם את חייו העצמאיים, לקחת אחריות על חייו ולהשתלב בקהילה.

במשך שנים רבות הושמעה ביקורת נוקבת על מוסד האפוטרופסות בשל השימוש השכיח באפוטרופסות, בשל קלות המינוי של אפוטרופוסים, ובשל מינויים למכלול ענייני האדם, ללא אבחנה. מצב זה גרם לפגיעה עמוקה באוטונומיה ובחירות של האנשים, וכל זאת כאשר במקרים רבים אותם אנשים מסוגלים לחיות באופן עצמאי, אם רק יקבלו תמיכה וסיוע בעניינים הספציפיים בהם הם מתקשים לטפל.

האמנה הבינלאומית בדבר זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות אושררה בישראל בשנת 2012 וקובעת שיש לפעול למימוש זכותם של אנשים לכשירות משפטית וכן מעודדת מציאת חלופות לאפוטרופסות. אחת החלופות שהתפתחו בעולם היא מודל של "קבלת החלטות נתמכת" (Supported Decision Making), אשר מאפשר לאדם לקבל החלטות על חייו, תוך מינוי תומך שתפקידו ללוות את האדם בתהליך.



קבלת החלטות נתמכת מבוססת על יחסים של אמון וכבוד בין תומך למקבל החלטות, כאשר תפקיד התומך הוא לקבל מידע, להסביר, להנגיש, לתמוך, ללוות ולעיתים גם לסייע במימוש החלטותיו מול צדדים שלישיים, אך לעולם לא לכפות עליו החלטות.

ביוני 2018 נכנס לתוקף סעיף 67ב לחוק האפוטרופסות המסדיר נוהל המאפשר מינוי תומך החלטות היכול להיות קרוב משפחה, מתנדב או איש מקצוע בשכר. מינוי התומכים נעשה היום באמצעות בית המשפט, ובימים אלו מפותח גם ערוץ הסכמי המאפשר לתומך ומקבל החלטות לערוך ביניהם הסכם על התמיכה ללא מעורבות בית המשפט.

עמותת מוזאיקה בשיתוף עם עמותת מרווה - משפט רווחה והעצמה, זכו במכרז מטעם משרד המשפטים והג'וינט להפעיל את הפיילוט לתמיכה בקבלת החלטות, במסגרתו עשרות רבות של אנשים יקבלו תומך מתנדב. תומכים שייקחו חלק בפיילוט יקבלו הכשרה וליווי מקצועי לאורך כל הדרך. כמו כן, יגובש מודל מוסדר ומערך מובנה לתמיכה בקבלת החלטות בישראל.